

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I GÖTEBORG
Avdelning 2

DOM
2011-03-04
Meddelad i
Göteborg

Mål nr
21080-10 E
Enhet 2:1

Sida 1 (9)

SÖKANDE
AB Oscar Hanson VVS, 556041-5480
Box 4073
300 04 Halmstad

MOTPART
Halmstads kommun
Fastighetskontoret
Box 153
301 05 Halmstad

SAKEN
Överprövning enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling, LOU

KONKURRENSVERKET	
2011-03-04	
Avd	
Dnr	
Doss	Aktbil

DOMSLUT

Förvaltningsrätten avslår ansökan om överprövning.

Dok Id 69623

Postadress
Box 53197
400 15 Göteborg

Besöksadress
Sten Sturegatan 14

Telefon
031 - 732 70 00

Telefax
031 - 711 78 59

E-post: forvaltningsrattenigoteborg@dom.se

Expeditionstid
måndag - fredag
09:00-15:00

BAKGRUND

Fastighetskontoret i Halmstad kommun (kommunen) har genomfört en upphandling avseende ombyggnad av Vittra skola i Halmstad. Upphandlingen har varit indelad i fyra anbudsområden; byggentreprenad tillika generalentreprenad samt tre sidentreprenader; rörentreprenad, luftbehandlingsentreprenad och elentreprenad. Upphandlingen har genomförts genom ett förenklat förfarande. Av tilldelningsbeskedet daterat den 15 december 2010 framgår, såvitt nu är i fråga, att Bravida Sverige AB tilldelats upphandlingsavtal inom anbudsområdet rörentreprenad samt att Inventor Ventilations AB tilldelats upphandlingsavtal inom anbudsområdet luftbehandlingsentreprenad.

YRKANDEN M.M.

AB Oscar Hanson VVS (bolaget) ansöker om överprövning och yrkar att förvaltningsrätten ska besluta att upphandlingen får avslutas först sedan rättelse vidtagits innebärande att Bravida Sverige AB och Inventor Ventilations AB anbud inom respektive anbudsområde inte ska tas upp till anbudsutvärdering, varvid bolaget ska tilldelas upphandlingskontrakten såsom det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet.

Anbudsområde rörentreprenad

Bolaget anför bl.a. följande. Av anbudsformuläret framgår att den som undertecknar detsamma ska vara behörig firmatecknare. Bravida Sverige AB:s anbud är inte undertecknat av sådan person, varför deras anbud ska förkastas. Uppställt krav utgör regelmässigt ett skallkrav vid offentlig upphandling eftersom ett anbud som inte är undertecknat av behörig firmatecknare inte binder anbudsgivaren, varvid reglerna i LOU sätts ur spel. Kommunen har agerat i strid med LOU när man trots denna uppenbara

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I GÖTEBORG**
Avdelning 2**DOM**Sida 3
21080-10 E

brist ändå tagit upp Bravida Sverige AB:s anbud till anbudsutvärdering och därefter även tilldelat företaget kontraktet i denna del. Bolaget, som vid anbudsutvärderingen placerat sig efter Bravida Sverige AB som nummer två, har därmed lidit skada eftersom bolaget, för de fall kommunen iakttagit det krav som uppställts i förfrågningsunderlaget, hade erhållit kontraktet.

Kommunen bestrider ansökan om överprövning och anför bl.a. följande. Av förfrågningsunderlaget "Administrativa föreskrifter Halmstad 2010-11-15" punkten AFB.3 framgår att "Anbud skall vara undertecknat av firmatecknare eller annan behörig företrädare". Bolaget har således utelämnat en viktig del i sin argumentation dvs. "eller annan behörig företrädare". Den som undertecknat Bravida AB:s anbud – Joakim Johansson – är samma person som tidigare undertecknat nämnda bolags anbud och något ifrågasättande av detta har inte framförts av Bravida AB. Därmed har det saknats anledning för kommunen att ifrågasätta om Joakim Johansson är "... annan behörig företrädare." Istället talar det nu anförda för att Joakim Johansson, som är avdelningschef, har fullmakt att företräda Bravida AB vid upphandlingar. Joakim Johansson har vid tre tidigare upphandlingar varit den som undertecknat ingivna anbud. Härvid ska också sägas att det ligger i sakens natur att det, i ett så stort företag som Bravida AB, inte är "... behörig firmatecknare..." som undertecknar anbuden utan en person som givits just uppdraget att handlägga upphandlingar med tillhörande anbudsgivning. Stöd i denna del kan hämtas i Kammarrätten i Stockholms dom den 4 december 2008 i mål nr 8631-08. Bolaget har således inte haft fog för sitt påstående om att Bravida AB:s anbud skulle ha förkastats och att kommunen genom att anta detsamma har agerat i strid med LOU.

Bolaget har därefter i genmäle anført i huvudsak följande. Det stämmer i och för sig att det av AFB.3 i de Administrativa föreskrifterna framgår att anbudet skulle vara undertecknat av firmatecknare eller annan behörig fö-

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I GÖTEBORG**
Avdelning 2**DOM**Sida 4
21080-10 E

reträdare. Bolaget vill emellertid betona att det av det förtryckta anbudsformuläret, som varit en del av förfrågningsunderlaget, uttryckligen angivits att behörig firmatecknare skulle underteckna dokumentet i fråga. För entreprenaden skulle de administrativa föreskrifterna AB 04 gälla. Rangordningsmässigt ligger således anbud före de administrativa föreskrifterna. Alldeles oavsett vad förvaltningsrätten kommer fram till rörande frågan om undertecknande krävdes av firmatecknare eller behörig företrädare kan följande konstateras. Det är ostridigt i målet att Joakim Johansson inte är behörig firmatecknare för Bravida AB. För att en sådan person ska anses vara behörig företrädare krävs det i vart fall att denna kan uppvisa fullmakt. Att kommunen hävdar att Joakim Johansson är känd för kommunen och att denna tidigare skrivit under anbud för Bravida AB utan att förete fullmakt förändrar ingenting eftersom två fel inte resulterar i ett rätt. Inte heller kan någon tolerans- eller kombinationsfullmakt anses ha uppkommit eftersom det inte rör sig om sådant handlande under någon längre tid. Det konstateras dessutom att frågan om Joakim Johanssons behörighet egentligen aldrig tidigare ställts på sin spets eftersom Bravida AB inte tilldelats kontraktet vid de tidigare upphandlingarna. Härtill kan det tidigare agerandet från Bravida AB:s sida inte tas till intäkt för vad som gäller beträffande personens behörighet att företräda Bravida AB idag. Bolaget konstaterar istället att kommunen haft en möjlighet att begära komplettering enligt 15 kap. 12 § LOU och när så inte har skett skulle Bravida AB:s anbud inte tas upp till anbudsutvärdering.

Kommunen har därefter gett in en beställningsskrivelse daterad den 2 januari 2006 i syfte att styrka att kommunen inte haft anledning att ifrågasätta Joakim Johanssons behörighet att underteckna anbud för Bravida AB:s räkning.

Anbudsområde luftbehandlingsentreprenad

Bolaget anför bl.a. följande. Inventor Ventilations AB:s anbud borde inte ha tagits upp till anbudsutvärdering eftersom deras anbud ingivits på det äldre anbudsformuläret där det inte framgår att PM AF01, daterat den 17 november, beaktats. Detta innebär att anbudet inte innefattar den ändring som skett i dokumentet. Inventor Ventilations AB:s anbud har därmed inte varit utformat i enlighet med uppställda krav och skulle därför rätteligen ha förkastats av kommunen. Kommunen har agerat i strid med LOU när man trots denna uppenbara brist ändå tagit upp Inventor Ventilations AB:s anbud till anbudsutvärdering och därefter även tilldelat företaget kontrakt i denna del. Bolaget som vid anbudsutvärderingen placerat sig efter Inventor Ventilations AB som nummer två har därmed lidit skada eftersom bolaget, för de fall kommunen iakttagit de krav uppställts i det egna förfrågningsunderlaget, hade erhållit kontraktet.

Kommunen bestrider ansökan om överprövning och anför bl.a. följande. Bolaget gör gällande att Inventor Ventilations AB:s anbud inte skulle ha utvärderats eftersom det är avfattet på "fel" anbudsformulär. Från början var anbudstidens utgång bestämd till 2010-12-13. Nämda tidpunkt kom dock att ändras och tidigareläggas till 2010-12-08. Detta tillsammans med andra justeringar/förändringar av redaktionell art formulerades i ett "ANBUDS PM AF01" den 17 november 2010. Med anledning härav gjordes en mindre justering av anbudsformuläret på så sätt att anbudspromemorian lades till i texten. Att Inventor Ventilations AB lämnat sitt anbud på det ursprungliga anbudsformuläret utgör inget beaktansvärt fel eftersom anbudet innehåller de uppgifter som behövs och då det inte har haft någon påverkan på lämnat pris. Kommunen uppmärksammade själv omständigheten ifråga när anbudsöppning ägde rum men fann att relevanta uppgifter återfanns i anbudet, varför anbudet gick vidare för utvärdering. Bolaget har således inte fog för sitt påstående att Inventor Ventilations AB:s anbud

rätteligen skulle ha förkastats och att kommunen genom att anta detsamma, agerat i strid med LOU.

Bolaget har i genmäle anfört i huvudsak följande. Bolaget vidhåller vad som redan har anförts om bristerna i Inventor Ventilations AB:s anbud och bestrider påståendet att det endast skulle röra sig om ändringar av redaktionell art. Bolaget är härtill av den uppfattningen att denna invändning såväl som invändningen att Anbuds PM AF01 inte påverkat det lämnade priset saknar betydelse för vad förvaltningsrätten har att pröva. Detta eftersom det av anbuds PM AF01 framgick följande: " *V g kasta det föregående formuläret, anbud avges på rev formulär*". Inventor Ventilations AB kan därmed inte anses ha beaktat Anbuds PM AF01 och dess anbud överrensstämmer därför inte med förfrågningsunderlaget som det slutligen kommit att utformas.

DOMSKÄL

Tillämpliga bestämmelser

Av 16 kap. 5 § LOU framgår att om den upphandlande myndigheten har brutit mot de grundläggande principerna i 1 kap. 9 § eller någon annan bestämmelse i lagen och detta har medfört att leverantören har lidit eller kan komma att lida skada, ska rätten besluta att upphandlingen ska göras om eller att den får avslutas först sedan rättelse har gjorts.

Enligt 1 kap. 9 § LOU ska upphandlande myndigheter behandla leverantörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt samt genomföra upphandlingar på ett öppet sätt. Vid upphandlingar ska vidare principerna om ömsesidigt erkännande och proportionalitet iakttas.

I mål om ingripande enligt LOU gäller som huvudprincip att den part som gör gällande att en upphandling är felaktig på ett klart sätt ska ange på vilka omständigheter han grundar sin talan (RÅ 2009 ref. 69).

Förvaltningsrätten gör följande bedömning

Förvaltningsrättens prövning utgör en kontroll av om det finns skäl att ingripa mot upphandlingen på grund av att den upphandlande myndigheten har brutit mot principerna i 1 kap. 9 § LOU eller någon annan bestämmelse i lagen. Regeringsrätten har i avgörandet RÅ 2002 ref. 50 uttalat att ett förfrågningsunderlag ska vara så klart och tydligt utformat att en leverantör på grundval av detta kan avgöra vad den upphandlande enheten tillmäter betydelse vid upphandlingen och att en utvärderingsmodell ska vara så utformad att den är ägnad att leda till ett rättvisande resultat, dvs. att det anbud som är ekonomiskt mest fördelaktigt antas. Detta följer också av gemenskapsrättens krav på likabehandling, förutsebarhet och transparens. Regeringsrätten har också uttalat att de skiftande förhållanden som förekommer i det ekonomiska livet gör att även förfrågningsunderlag och utvärderingsmodeller som inte är optimalt utformade får godtas under förutsättning att de principer som bär upp lagen om offentlig upphandling och gemenskapsrätten inte träds för när.

Undertecknande av anbud – Anbudsområde rörentreprenad

Av förfrågningsunderlaget AFB.3 framgår bl.a. att anbudet skall lämnas skriftligen på bifogat anbudsformulär och att anbudet ska skall vara undertecknat av firmatecknare eller annan behörig företrädare.

Ostridigt är Joakim Johansson, som undertecknat Bravida Sverige AB:s anbud, inte firmatecknare. Av AFB.3 i de administrativa föreskrifterna i förfrågningsunderlaget har kommunen som s.k. skallkrav bl.a. angett att

anbudet ska lämnas skriftligt på bifogat anbudsformulär och att anbudet ska vara undertecknat av firmatecknare eller annan behörig företrädare. Bolaget har anfört att det i anbudsformuläret endast står angivet "behörig firmatecknare". Ett s.k. skallkrav som tydligt framgår av de administrativa föreskrifterna får emellertid anses ha företräde framför eventuella andra skrivningar i anbudsformuläret. Kammarrätten i Stockholm har i dom den 4 december 2008 i mål nr 8631-08 bl.a. funnit att principen om transparens inte i sig kan anses utgöra något hinder för att godta att anbud undertecknas av behörig företrädare med annan fullmakt än skriftlig sådan. Förvaltningsrätten delar den bedömningen. Annat har inte framkommit än att Joakim Johansson varit behörig att företräda Bravida AB, såsom annan behörig företrädare. Skäl saknas således att ingripa mot upphandlingen i anledning av det som bolaget anför i denna del.

Ingivande av anbud på ursprungligt anbudsformulär – Anbudsområde luftbehandlingsentreprenad

Ostridigt har Inventor Ventilations AB:s anbud avgetts på ett anbudsformulär som senare reviderats och ersatts med ett nytt anbudsformulär. Kommunen har gjort gällande att förändringarna har varit av redaktionell art och att det inte har påverkat anbudets utformning.

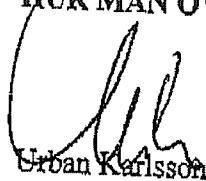
Bolaget har inte visat eller ens gjort gällande att det faktum att anbudet avgetts på det tidigare anbudsformuläret påverkat anbudets utformning eller innehåll. Att anbudet avgetts på det tidigare anbudsformuläret får anses utgöra ett rent formfel, som inte haft någon relevans för utformningen av anbudet. Att kommunen tagit upp anbudet till urvärdering får därför, utifrån en bedömning av de av bolaget angivna omständigheterna, anses inte ha inneburit att de principer som bär upp lagen om offentlig upphandling och unionsrätten träts för när. Inte heller har bolaget därigenom visat att kommunen brutit någon bestämmelse i LOU.

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I GÖTEBORG**
Avdelning 2**DOM**Sida 9
21080-10 E

En samlad bedömning av de av bolaget angivna omständigheterna innebär inte att kommunen har brutit mot de grundläggande principerna i 1 kap. 9 § eller någon annan bestämmelse i LOU. Skäl att ingripa mot upphandlingen saknas därför, vilket medför att bolagets ansökan om överprövning ska avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 1 (DV 3109/1B LOU)

Urban Karlsson

Rådman

Föredragande i målet har varit föredragande Carin Carlsson.

SVERIGES DOMSTOLAR

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Göteborg. **Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.**

Överklagandet ska ha kommit in till förvaltningsrätten inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet. Tiden för överklagandet för offentligpart räknas emellertid från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagandet infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att prövningstillstånd meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättsställämningen att överklagandet prövas, anledning förekommer till ändring i det slut vartill förvaltningsrätten kommit eller det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. den klagandes namn, personnummer, yrke, postadress och telefonnummer. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nås för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till kammarrätten,

2. det beslut som överklagas med uppgift
3. om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
4. de skäl som klaganden anger till stöd för begäran om prövningstillstånd,
5. den ändring av förvaltningsrättens beslut som klaganden vill få till stånd,
6. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller hans ombud. Adressen till förvaltningsrätten framgår av beslutet. Om klaganden anlitar ombud ska denne sända in fullmakt i original samt uppge sitt namn, adress och telefonnummer.

Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska Ni utan dröjsmål anmäla ändringen till kammarrätten.

I mål om överprövning enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling eller lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster får avtal slutas innan tiden för överklagande av rättens dom eller beslut har löpt ut. I de flesta fall får avtal slutas när tio dagar har gått från det att rätten avgjort målet eller upphävt ett interimistiskt beslut. I vissa fall får avtal slutas omedelbart. Ett överklagande av rättens avgörande får inte prövas sedan avtal har slutits. Fullständig information finns i 16 kapitlet i de ovan angivna lagarna.

Behöver Ni fler upplysningar om hur man överklagar kan Ni vända Er till förvaltningsrätten.

DV 3109/1B LOU